

NIVELVAIHEEN TIEDONSIIRTO SUJUVAKSI
Perusopetuksesta valmentavaan
koulutukseen

Marianna Lumijärvi

Tuula Salonen

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Huhtikuu 2013
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Lumijärvi, Marianna; Salonen Tuula
Nivelvaiheen tiedonsiirto sujuvaksi, perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen.
Opettajankoulutuksen kehittämishanke 31 sivua + 9 liitesivua
Huhtikuu 2013

Kehittämishankkeen aiheeksi valittiin: Nivelvaiheen tiedonsiirto sujuvaksi, perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen. Tämä aihe on merkityksellinen Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikassa uusien tutustumisjaksolaisten, hakijoiden ja sittemmin aloittavien opiskelijoiden keskuudessa. Teräskadun toimipaikassa tarjotaan valmentava II koulutusta. Edellä mainittuun nivelvaiheeseen liittyvien asioiden järjeistäminen ja toimintamallin tekeminen toimivaksi auttaa sekä työntekijöitä että ensisijaisesti tulevien opiskelijoiden opintojen hyvää aloitusta sekä opintojen sujumista.

Kehittämishankkeen tavoitteena oli luoda tiedonsiirtomalli, joka tukee aloittavan opiskelijan mahdollisimman sujuvaa nivelvaihetta perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen. Sujuvasta nivelvaiheesta ja tiedonsiirrosta johtuen oppilaitos saa opiskelijasta tarpeellista tietoa heti opintojen alkaessa. Tutustuminen uuteen opiskelijaan käy nopeammin ja tavoitteelliset opinnot päästään aloittamaan mahdollisimman pian opintojen alettua.

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli luoda toimiva tiedonsiirtomalli opiskelijan valintaprosessiin liittyen. Tarvittavia lomakkeita kehitettiin Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikan valmentavan koulutuksen hakuprosessiin liittyen. Nivelvaiheen toiminnalle luotiin selkeät raamit, jotka joustavat tilanteiden ja opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tarkoituksena oli myös tuottaa toimintatavoista ja -ohjeista niin selkeä toimintamalli, joka helpottaa nivelvaihetta myös opettajan näkökulmasta ja jota aloittelevakin opettaja voi sujuvasti käyttää työkalunaan.

Kehittämishankkeen viitekehyksenä oli teoriatieto hyvin sujuvasta nivelvaiheesta. Työn tuloksia arvioidaan ja kehitetään jatkossa Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikassa. Kehittämishanketta työstettiin kuluneen lukuvuoden aikana ja työ jatkuu.

Asiasanat: nivelvaihe, valmentava koulutus, tiedonsiirto

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITE JA TARKOITUS	6
3	VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA KOULUTUS.....	7
	3.1 Valmentava opetus ammatillisessa koulutuksessa	7
	3.1.1 Valmentava I	8
	3.1.2 Valmentava II.....	8
	3.2 Kiipulan ammattiopisto Teräskadun toimipaikka	9
4	NIVELVAIHE KÄYTÄNNÖSSÄ	10
	4.1 Nivelvaihe	10
	4.2 Perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen	11
	4.3 Hyvän siirtymän muistilista.....	12
	4.3.1 Lähettävä koulu	13
	4.3.2 Vastaanottava oppilaitos tai muu yksikkö	14
5	HOJKS	17
6	TIEDONSIIRTO LAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA	19
7	TIEDONSIIRRON TAVOITE JA NYKYISET KÄYTÄNTEET	21
8	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS.....	23
9	TULEVAISUUDEN SUUNNITELMAT	26
10	POHDINTA.....	27
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET	32

1 JOHDANTO

Olemme saaneet seurata Kiipulan ammattiopistossa tapahtuvaa opiskelijoiden haku- ja valintaprosessia. Se on mielenkiintoinen vaihe lukuvuodessa. Olemme huomanneet, että nivelvaiheeseen tulisi panostaa vielä enemmän. Kaikilla osapuolilla tuntuu olevan omassa työssään niin kiire, ettei ehdi paneutua nivelvaiheen työhön kunnolla. Tulimme siihen tulokseen, että hyöty sujuvasta nivelvaiheen yhteistyöstä ja tiedonsiirrosta näkyy käytännössä syksyllä, kun aloitetaan työ uusien opiskelijoiden kanssa. Opiskelijan etu tulisi olla aina ensisijainen. Parasta olisi, että nivelvaiheessa mukana olevat ihmiset siirtäisivät tietoa toisilleen sujuvasti. Tämä auttaisi opiskelijan opintojen alkamista toisessa oppilaitoksessa uusien työntekijöiden kanssa. Tarpeellinen tieto opiskelijasta tulee joskus esiin vasta opintojen alettua käytännön tilanteiden kautta. Toivottavasti, tulevaisuudessa tämän kehittämishankkeen myötä saadaan paremmin tietoa opiskelijasta jo haku- ja nivelvaiheessa.

Pirkanmaan alueella toimii valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen toimijoiden työryhmä, johon kehittämishankkeen tekijöistä toinen kuuluu. Työryhmässä laitetiin vireille alueella toimivien valmentavaa ja kuntouttavaa koulutusta tarjoavien oppilaitosten yhteinen esitietolomake tutustumisjaksoilaisille. Työryhmästä valittiin toinen pienempi työryhmä, jossa oli edustajia eri koulutuksen tarjoajilta sekä perusopetuksesta. Myös tässä pienemmässä työryhmässä jäsenenä on toinen kehittämishankkeen tekijöistä. Työryhmä kokosi eri oppilaitosten esitietolomakkeista parhaat asiat ja koosti niistä yhteisen lomakkeen (liite 1). Esitietolomakkeen kehittämistyö tapahtui keväällä 2012. Tänä lukuvuonna 2012-2013 yhteinen esitietolomake on ollut ensimmäistä kertaa käytössä. Samanlaista yhteistietolomaketta käyttää nyt siis Aitoon koulutuskeskus, IJKK, Kiipulan ammattiopisto, Tredu ja Luovi, valmentava I ja valmentava II koulutuksiin tutustumaan tulevien opiskelijoiden kohdalla.

Pirkanmaan alueen tarjottavan valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen tutustumisjaksoille hakeuduttaessa käytetään tuota yhtenäistä esitietolomaketta. Yhteisen lomakkeen käytön tarkoituksena on yhtenäistää tutustumisjaksoihin liittyviä käytänteitä ja tutustumisjaksoa varten kysyttäviä tietoja. Yhtenäistämisen kautta helpotetaan tutustumisjaksoille hakeutumista sekä vähennetään sekä

huoltajien että koulujen henkilökunnan työmäärää. Esitietolomakkeen täyttäminen ja toimittaminen siihen oppilaitokseen, johon oppilas on menossa tutustumisjaksolle, on erittäin tärkeää. Esitietolomakkeen käyttämisen avulla oppilaan vastaanottava oppilaitos saa tärkeää tietoa. Tämä tieto osaltaan varmistaa, että tutustumisjakso sujuu mahdollisimman hyvin ja on erityisesti oppilaalle itselleen hyödyksi.

Yhteinen esitietolomake syrjäytti Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikassa käytössä olleet esitietolomakkeet. Kehittämishankkeemme yhtenä tavoitteena oli kerätä palautetta yhteisestä esitietolomakkeesta ja sen käytöstä nivelvaiheen tiedonsiirrossa Teräskadun toimipaikkaan hakeneiden oppilaiden opettajilta.

Nivelvaihe perusopetuksesta toiselle asteelle, tässä tapauksessa valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen, on merkityksellinen nuoren ihmisen elämässä. Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikan opiskelijat ovat vaikeammin vammaisia, joten heidän elämässä tapahtuviin nivelvaiheisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta ne toteutuisivat yksilön kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Uusien opiskelijoiden aloittaessa opintojaan nivel- eli siirtävävaiheeseen perusopetuksesta jatko-opintoihin, kiinnitetään joissain tapauksissa liian vähän huomiota. Tästä johtuen valitsimme tämän kehittämishankkeen aiheeksi nivelvaiheen ja siihen liittyvän tiedonsiirron.

Kehittämishankkeen tarkoituksena on luoda toimiva tiedonsiirtomalli opiskelijan valintaprosessiin liittyen. Luomme myös tarvittavia lomakkeita Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikan valmentavan koulutuksen hakuprosessiin liittyen.

Pirkanmaan alueella toimii valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen toimijoiden työryhmä, joka on työstänyt yhtenäisen esitietolomakkeen tutustumispäiviä varten. Kehittämishankkeemme yhtenä tavoitteena on kerätä palautetta tästä esitietolomakkeesta ja sen käytöstä nivelvaiheen tiedonsiirrossa Teräskadun toimipaikkaan hakeneiden oppilaiden opettajilta.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITE JA TARKOITUS

Kehittämishankkeen tavoitteena on luoda tiedonsiirtomalli, joka tukee aloittavan opiskelijan mahdollisimman sujuvaa nivelvaihetta perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen.

Kehittämishankkeen tarkoituksena on luoda toimiva tiedonsiirtomalli opiskelijan valintaprosessiin liittyen. Luomme myös tarvittavia lomakkeita Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikan valmentavan koulutuksen hakuprosessiin liittyen.

Pyrimme luomaan nivelvaiheen toiminnalle selkeät raamit, jotka joustavat tilanteiden ja opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tarkoituksena on myös tuottaa toimitavoista ja -ohjeista niin selkeä toimintamalli, joka helpottaa nivelvaihetta myös opettajan näkökulmasta ja jota aloittelevakin opettaja voi sujuvasti käyttää työkalunaan.

Pirkanmaan alueella toimii valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen toimijoiden työryhmä, joka on työstänyt yhtenäisen esitietolomakkeen tutustumispäiviä varten. Kehittämishankkeemme yhtenä tavoitteena on kerätä palautetta tästä esitietolomakkeesta ja sen käytöstä nivelvaiheen tiedonsiirrossa Teräskadun toimipaikkaan hakeneiden oppilaiden opettajilta.

3 VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA KOULUTUS

3.1 Valmentava opetus ammatillisessa koulutuksessa

Vammaisille opiskelijoille voidaan ammatillisen perusopetuksen yhteydessä järjestää valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 630/1998, 3 pykälän mukaan ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä järjestettävää, ei tutkintoon johtavaa koulutusta. Koulutuksen tehtävänä on antaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille valmiuksia ammatilliseen koulutukseen, työhön sijoittumiseen ja oman elämän hallintaan. (Hyytiäinen ym. 2009, 166 - 167, Laki Ammatillisesta koulutuksesta.)

Valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen tavoitteena on, että koulutuksen päätyttyä opiskelijalla on mahdollisimman hyvät valmiudet itsenäiseen elämään, koulutukseen ja työhön. Koulutus vahvistaa opiskelijan itsetuntoa ja elämäntaitoja sekä vahvistaa itseluottamusta. Näiden asioiden myötä opiskelijan aloittekyky lisääntyy niin, että hän kykenee itsenäisesti tai opastetusti tekemään päätöksiä omaan elämäänsä koskevissa valinnoissa. (Hyytiäinen ym. 2009, 166 - 167.)

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen järjestämisessä on kaksi vaihtoehtoa: valmentava I ja valmentava II. Koulutusvaihtoehdot eroavat tavoitteiden osalta toisistaan. Kumpaankin koulutusmuotoon tulee liittyä myös opiskelijan kuntoutusta opetusta ja ohjausta tukemaan. Koulutuksenjärjestäjä päättää yksilökohtaisten asiantuntijaselvitysten perusteella kumpaan koulutusryhmään henkilö kuuluu. Ennen päätöksen tekemistä tulee kuulla myös henkilöä itseään ja hänen huoltajiaan. Koulutuksen yksilökohtaiset tavoitteet määräytyvät joustavasti opiskelijan omien voimavarojen sekä elämäntilanteensa mukaisesti. Moniammatillisena yhteistyönä laaditaan opiskelijalle yksilöllinen kuntoutussuunnitelma. (Hyytiäinen ym. 2009, 166 – 167, Kiipulan ammattiopisto 2013.)

3.1.1 Valmentava I

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus eli valmentava I antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua omien edellytystensä mukaisesti ammatilliseen peruskoulutukseen tai hankkimaan ammatillisen uudelleen koulutuksen. Koulutuksen laajuus on 20 – 40 opintoviikkoa tai erityisten syiden perusteella 80 opintoviikkoa. (Hyytiäinen ym. 2009,167.)

Koulutus sopii henkilölle, joka pohtii, millainen koulutus, työ ja ammatti hänelle voisi sopia. Koulutus antaa tietoa erilaisista koulutusvaihtoehdoista, ammateista ja työelämästä. Opiskelussa pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskeluvalmiuksia ja tapaa työskennellä erilaisissa ympäristöissä. Koulutuksessa kehitetään opiskelijan oman arjen hallintaa ja vahvistetaan itsenäisen elämän taitoja sekä luottamusta omaan kykyihinkin. (Kiipulan ammattiopisto 2013.)

3.1.2 Valmentava II

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus eli valmentava II koulutukseen osallistuvat opiskelijat, jos he eivät vammaisuuden tai sairauden vuoksi voi siirtyä ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen. Koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijan kehitystä niin, että hän kykenisi tulevaisuudessa mahdollisimman itsenäiseen ja rikkaaseen elämään sekä mahdollisuuksien mukaan osallistumaan työelämään itsenäisesti tai tuetussa työyhteisössä. Koulutuksen laajuus on 40 – 120 opintoviikkoa. (Hyytiäinen ym. 2009,167.)

Koulutus on suunnattu henkilöille, joiden tavoitteena on oppia itsenäisen elämän taitoja omien edellytystensä mukaisesti ja valmentautua työelämään. Koulutuksen painopistealue mietitään opiskelijan tarpeiden mukaan, se voi olla itsenäisen elämän taitojen opiskeleminen, omatoimisuuden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja lisääminen tai työhön sijoittumisen tukeminen. Koulutuksessa voidaan käyttää mm. strukturoitua opetusta, joka tarkoittaa selkeää visuaalista jäsentelyä ja rakennetta. (Kiipulan ammattiopisto 2013.)

3.2 Kiipulan ammattiopisto Teräskadun toimipaikka

Kiipulan ammattiopisto on valtakunnallinen ammatillinen oppilaitos. Oppilaitoksessa järjestetään ammatillista koulutusta ja kuntoutusta erityistä tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille. Kiipulan ammattiopisto toimii kymmenellä paikkakunnalla.

Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikassa Tampereella tarjotaan työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta, eli valmentava II koulutusta. Opiskelijan tavoitteena on, että opiskelija selviytyy jokapäiväisessä elämässä mahdollisimman itsenäisesti ja kykenee ottamaan vastuuta elämästään omien edellytystensä mukaisesti. Koulutuksen tavoitteena on myös kehittää opiskelijan työ- ja toimintakykyä siten, että hän voi osallistua työelämään omien edellytystensä mukaisesti. Opintojen laajuus on vähintään 40 ja enintään 120 opintoviikkoa. Koulutuksen tehtävänä on antaa vammaisuuden vuoksi runsaasti erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille lisää valmiuksia, mahdollisuuksia ja edellytyksiä työhön ja itsenäiseen elämään. Koulutuksen tehtävänä on myös toimia nivelvaiheen koulutuksena perusopetuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen välillä. (Opetussuunnitelman perusteet 2010, 6.)

Opetussuunnitelmassa (2010, 6-7) edelleen kirjoitetaan, että valmentavan koulutuksen toteuttaminen edellyttää erityispedagogisia lähestymistapoja, monipuolisia ja joustavia opetusmenetelmiä, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Opiskelijan tukitoimien jatkuvuuden, oikeellisuuden ja riittävyyden turvaamisen lähtökohtana on tiedon siirtyminen koulutuksen nivelvaiheissa, verkostoyhteistyö, moniammatillisen osaamisen hyödyntäminen sekä kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö. Teräskadun toimipaikassa edellä mainitun kaltaista opetusta toteutetaan moniammatillisena tiiminä, johon kuuluu lukuvuonna 2012-2013 kaksi opettajaa ja seitsemän opetusavustajaa. Toimipaikassa on kaksi kuuden opiskelijan ryhmää. Koulutus on tarkoitettu Pirkanmaan alueella asuville erityistä tukea tarvitseville nuorille.

4 NIVELVAIHE KÄYTÄNNÖSSÄ

4.1 Nivelvaihe

Nivelvaihe on kuin silta elämänvaiheesta toiseen, se on muutosta ja liikettä ihmisen elämässä ja ennen kaikkea se on mahdollisuus. Opiskelijan opiskelussa on erilaisia nivelvaiheita, joista tavallisimpia ovat opetuksen aloittaminen, alakoulusta yläkouluun siirtyminen, perusopetuksen päätyminen ja siirtyminen toiselle asteelle. Kaikille nivelvaiheille on tyypillistä ja yhteistä se, että lapsi tai nuori on siirrettävä saattaen ja yhteistyössä hänen kanssa toimivien ihmisten kanssa. Kehitysvammaisen nuoren kohdalla korostuu tarve moniammatilliseen yhteistyöhön, jotta nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen jatkuu katkeamattomana. Nivelvaiheessa on aina tärkeää, että suunnittelulle ja järjestelyihin varataan riittävästi aikaa, jotta siirtymä helpottuu ja opiskelija tuntisi olonsa alusta asti turvalliseksi uudessa ympäristössä. (Hyytiäinen ym. 2009, 52-54.)

Kuten edellä mainittiin, elämässä tapahtuu kuin ketjuna erilaisia tapahtumia, joista kunkin ihmisen oma elämänpolku muodostuu. Näiden eri tapahtumien välissä on siirtymä- eli nivelvaihe. Nivelvaihe on kuin silta elämänvaiheesta toiseen, se on muutosta ja liikettä ihmisen elämässä ja ennen kaikkea se on mahdollisuus. Nivelvaiheita on useita elämän aikana, riippuen yksilöiden elämän moninaisuudesta. Osa siirtymävaiheista on vähemmän ja osa enemmän merkityksellisiä yksilön elämän kannalta. Erityistä tukea tarvitseva lapsi ja nuori tarvitsee elämänsä aikana tukea ja ohjausta kasvamisessaan, oppimisessaan ja tulevaisuutta suunnitellessaan. Tällöin on tärkeää, että henkilön lähipiiri ja tukiverkosto pystyvät antamaan hänelle mahdollisimman hyvä tuen käsillä olevaan asiaan liittyen. (Rissanen 2001, 1-7, Koskinen 2005, 7.)

Nivelvaihe nimitystä käytetään erilaisista siirtymävaiheista. Oppilaan opiskelussa on erilaisia nivelvaiheita, joista tavallisimpia ovat opetuksen aloittaminen, alakoulusta yläkouluun siirtyminen, perusopetuksen päätyminen ja siirtyminen toiselle asteelle. Siirtymävaiheeksi voidaan kutsua myös tilannetta, jossa opiskelija vaihtaa koulua. Yksi nivelvaihe voi käynnistää jo seuraavan tai monta nivelvaihetta ts. siirtymää voi olla tapahtumassa yhtä aikaa. (Hyytiäinen ym. 2009, 52-54.)

Hyytiäinen ym. (2009) kirjoittaa myös, että kaikille nivelvaiheille on tyypillistä ja yhteistä se, että lapsi tai nuori on siirrettävä saattaen ja yhteistyössä hänen kanssa toimivien ihmisten kanssa. Kehitysvammaisen nuoren kohdalla korostuu tarve moniammatilliseen yhteistyöhön, jotta nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen jatkuu katkeamattomana. Nivelvaiheessa on aina tärkeää, että suunnitellulle ja järjestelyihin varataan riittävästi aikaa, jotta siirtymä helpottuu ja opiskelija tuntee olonsa alusta asti turvalliseksi uudessa ympäristössä. Hyytiäinen ym. suosittelevat, että nivelvaiheiden suunnittelu olisi aloitettava hyvissä ajoin, ainakin vuosi ennen tapahtumaa, jotta kaikki oleellinen ehditään hoitaa ja järjestää. Valmistelut edellyttävät tietojen siirtämisen ohella mahdollisimman hyvää tutustumista uuteen toimintaympäristöön ja sen ihmisiin. Kun oppilas vanhempineen sekä vastaanottava taho ovat valmistautuneet uuteen tilanteeseen etukäteen, on opetuksen tms. toiminnan aloittaminen joustavampaa ja oppiminen jatkuu ilman turhia ongelmia ja haasteita. (Hyytiäinen ym. 2009, 52-54.)

4.2 Perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihetta ei voida tarkastella vain kahden koulutusasteen välisenä taitekohtana, vaan vaiheena, jossa nuoret tekevät tärkeitä koulutusväyliä ja työtoimintaa koskevia ratkaisuja. Tämä nivelvaihe on ymmärrettävä pidempänä siirtymävaiheena, jossa nuori alkaa selkiyttää omaa tulevaisuuttaan yhdessä tukiverkostonsa kanssa. Nivelvaiheen onnistuneeseen ylittämiseen pyritään erilaisin keinoin, joiden avulla kartoitetaan eri vaihtoehtoja nuoren tulevaisuuden osalta. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe näyttää olevan kriittinen vaihe opiskelun jatkumisen kohdalla heille, joilla on erilaisia syitä syrjäytyä. (Opetusministeriö 2005.)

Perusopetuksen päättyminen osuu nuoren elämässä monimuotoiseen elämäntilanteeseen, kuten Ahponen 2008 on väitöskirjassaan tuonut esille. Hän on tutkimuksessaan tarkastellut vaikeavammaisen nuoren aikuistumista ja todennut, että nuoret jäävät monissa itseään koskevissa asioissa ulkopuolisiksi. Tämän tutkimuksen tulosten valossa vaikeavammaisen oppilaan perusopetuksen loppusuoralla on muitakin isoja asioita huomioitavana kuin vain koulun päättyminen ja toisen asteen opintoihin pyrkiminen. Erityisesti tässä vaiheessa nuori ja hänen lähipiirinsä tarvitsevat tukea esim. palveluohjausta, jotta voivat suunnitella

la ja pohtia nuoren elämää kokonaisuutena ja miettiä tulevaisuutta (Hyytiäinen ym. 2009, 88).

Hyytiäinen ym. (2009) jatkavat edelleen, että nivelvaiheen suunnittelu on hyvä aloittaa hyvissä ajoin perusopetuksen aikana, jotta siirtymä perusopetuksesta opiskeluun sujuisi sujuvasti ja ilman katkoksia. Tavoitteena olisi löytää nuoren, hänen läheistensä, opetushenkilöstön ja muiden tukiverkoston jäsenten kannalta tarkoituksenmukainen ja toimiva polku, jolla tuetaan nuoren aikuistumista ja mahdollisuutta omannäköiseensä tulevaisuuteen. Nuoren omaa mielipidettä tulee kuulla kaikissa häntä koskevissa asioissa. (Hyytiäinen ym. 2009, 52-54.)

4.3 Hyvän siirtymän muistilista

Nivelvaiheessa voidaan asioita jäsentää myös erilaisten tarkistuslistojen avulla. Tällöin voidaan varmistaa, että kaikki olennainen on huomioitu. Listat ovat yleensä suuntaa antavia, mutta jokainen oppilaitos voi laatia itselleen hyväksi katsomansa listan. Tärkeää on huomioida, että asiat sujuvat oppilaan kannalta hyvin sekä joustavasti ja että yhteistyö sekä vanhempien että eri toimijoiden välillä on avointa ja nuoren parhaaseen pyrkivää. Nuoren mielipiteen kuuleminen on erittäin tärkeää. (Hyytiäinen ym. 2009, 88 - 89.)

”Hyvän siirtymän muistilista” on Hyytiäinen ym.(2009, 88-89) mukaan seuraavanlainen:

- *Siirtymävaiheeseen valmistautuminen aloitetaan riittävän ajoissa, jolloin vältetään turhat yllätykset.*
- *Nuori on itse osallisena kaikessa suunnittelussa ja pohdinnassa.*
- *Nuori ja hänen omaisensa ovat mukana päätöksenteossa.*
- *Aikuiset sitoutuvat antamaan tukensa ja apunsa nuorelle.*
- *Siirtymän kaikissa elementeissä vastuu jakautuu nuoren, hänen huoltajiensa ja ammatti-ihmisen kesken.*
- *Kaikki osalliset pitävät ohjenuoranaan tavallista koulunpäättymistä ts. huomioivat, mitä nuorille tavallisesti tapahtuu tässä elämän- ja ikävaiheessa.*
- *Osallisten keskinäinen työ perustuu hyvälle yhteistyösuhteelle.*

- *Laaja-alainen siirtymäsuunnitelma tähtää tarvittavan tuen ja palveluiden jatkuvuuteen nuoren elämässä.*
- *Siirtymä on prosessi, ei yksittäinen erillinen tapahtuma.*
- *Palveluiden koordinaatio on ensisijaista tässä elämävaiheessa.*

Nivelvaiheyhteistyöstä on määrätty myös ”vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus ammatillisessa koulutuksessa” – opetussuunnitelmassa 2010. Tässä suunnitelmassa tuodaan esille, että vammaisten opiskelijoiden valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen tehtävänä on toimia myös nivelvaiheen koulutuksena. Nivelvaiheita ja niihin liittyviä asioita on työstetty myös monissa eri hankkeissa. Usein näissä hankkeissa tarkastelun kohteen ovat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Kehitysvammaisten nivelvaiheita on tutkittu vähemmän. Nivelvaiheessa perusopetuksesta toiselle asteelle tulee huomioida, että perusopetuksen henkilöstöllä on hyvin merkityksellinen rooli. (Opetussuunnitelmassa 2010, 56.)

4.3.1 Lähettävä koulu

Hyytinen ym.(2009) toteaa, että lähettävän koulun/osapuolen on tärkeää olla aktiivinen ja aloittaa nivelvaiheen suunnittelu riittävän ajoissa, jolloin monet kompastuskivet saattavat jäädä väliin. Seuraava tarkistuslista on koottu ja työstetty Opetushallituksen tukemaan ja Kehitysvammaliiton toteuttamaan koulutuksen Vaikeasti kehitysvammaisten opetus ja kasvatus lukuvuonna 2007-2008 osallistuneiden kokemuksista.

- **käynnistää** yhdessä huoltajien kanssa siirtymän suunnittelun. Nuori, hänen huoltajansa sekä ammatti-ihmiset tarvitsevat aikaa siirtymän valmisteluun ja muutokseen valmistautumiseen.
- **varmistaa**, että nuoren omat ajatukset ja toiveet siirtymästä saadaan esille: sekä haaveet ja toiveet että pelot ja askarruttavat asiat.
- **arvioi** yhdessä nuoren ja hänen huoltajiensa kanssa mahdollisten oppilaitosten tai muiden yksiköiden sopivuutta ja resursseja nuoren kannalta.
- **auttaa** sopivan opiskelu- tai toimintaryhmän löytämisessä nuorta ja huoltajia ja tekee asiassa yhteistyötä tulevan oppilaitoksen tai yksikön kanssa.
- **huolehtii** opiskelupaikkaa tai muuta jatkopaikkaa mietittäessä siitä, että huoltajille ja nuorelle esitellään kaikki tarjolla olevat mahdollisuudet. **Huolehtii** siitä,

että kaikki oppilasta ja hänen perhettään koskeva tiedon siirto vastaanottavalle taholle tapahtuu hyvää hallintomenettelyä noudattaen ja sisällöstä ja tavoista sovitaan aina oppilaan huoltajien kanssa. **Huolehtii** siitä, että vastaanottava yksikkö saa nuoren ajantasaisen kuntoutussuunnitelman ja tiedot erilaisista muista tutkimuksista, jotka ovat tarpeellisia opetuksen tai muun toiminnan järjestämisen kannalta. Huoltajien kanssa sovitaan, miten asiassa toimintaan. **Huolehtii** myös, että siirto-hojks tai viimeisin hojks välitetään vastaanottavalle yksikölle. Myös muut yksilölliset oppilastiedot välitetään vastaanottavalle yksikölle huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Tällaisia yksilöllisiä tietoja ovat henkilötiedot, nuoren taidot, oppimiseen liittyvät asiat, päivittäiset taidot, jne., kommunikointitaidot ja käytössä olevat kommunikointimenetelmät ja –välineet, apuvälineet, oppimisympäristöön tehtävät muutostarpeet, mikä nuoresta on mieluisaa ja mikä lohduttaa häntä ikävän tai hankalan paikan tullen, terveydellinen tieto oppilaasta: mahdolliset sairaudet ja niihin liittyvät hoitotoimenpiteet ja ohjeet akuuttitilanteeseen ja vaadittavat käytännön asiat kuten kuljetusten järjestäminen.

- **järjestää** tarvittaessa koko oppilasryhmän tutustumiskäynnin tulevaan oppilaitokseen tai yksikköön hyvissä ajoin ennen opiskelun alkamista. (Hyytiäinen ym. 2009, 89 - 90.)

4.3.2 Vastaanottava oppilaitos tai muu yksikkö

- **tutustuu** nuoreen hänen tämänhetkisessä ympäristössään eli koulussa.
- **osallistuu** viimeisen lukuvuodenaikana toteutuvaan hojks-palaveriin.
- **lähettää** oppilaalle ja huoltajille kuvilla varustetun kutsun, jossa kutsutaan tutustumaan uuteen paikkaan ja ympäristöön. Kutsun mukana tulee olla tietoa oppilaitoksesta tai yksiköstä ja siellä toimivista ihmisistä. Kuvat toimivat hyvänä informaation välittäjänä.
- **voi kutsua** koko oppilaan perheen, nykyisen opettajan ja avustajan tutustumiskäynnille. Tapaamisessa nuori voi tutustua tuleviin opiskelukavereihinsa, opettajaan ja opettaja huoltajiin.
- **huomioi**, että tutustujat saattavat tulla pitkänkin matkan päästä ja yksiköiden välinen välimatka voi olla pitkä, minkä vuoksi kaikilla aikaisemmilla lähityöntekijöillä ei ole mahdollisuutta osallistua tapaamisiin ja palaverihin uudessa paikassa. **Huomio**, että oppilaat tarvitsevat yksilöllisen määrän tutustumiskäyntejä ja heillä on yksilölliset tarpeet siihen, kenen kanssa käynnit toteutetaan.
- **järjestää** ennakkoon vanhempainillan uudessa oppilaitoksessa tai yksikössä.

- **voi järjestää** ennakoivaa yhteistyötä. Jos on välimatkallisesti mahdollista, voidaan järjestää yhteisiä tapahtumia, joissa tulevat ja entiset opiskelukaverit kohtaavat. Nuori tapaa uusia ihmisiä, mutta voi tarvittaessa tukeutua entisiin tuttuihin. **Voi järjestää** myös koulutuskokeilun ammatilliseen oppilaitokseen siirtymävaiheessa: oppilas näkee, minne on tulossa ja opetushenkilöstö tutustuu tulevaan oppilaaseen.
- **antaa** positiivisen, rehellisen kuvan henkilöstön työstä. Näin rakennetaan vanhemmille luottamusta tulevaan. Antaa myös yhteystiedot ja nimeää yhteyshenkilön, johon huoltajat voivat ottaa yhteyttä, jos joki asia askarruttaa.
- **tarjoaa** kahvia palaverissa tai muussa tapaamisessa. Se vahvistaa tunnetta, että tulija on tervetullut taloon.
- **korostaa**, että vanhemmat ovat tervetulleita seuraamaan opiskelua tai muuta toimintaa milloin vaan.
- **selvittää** huoltajille yksikön toimintatavat ja pelisäännöt ja sopii yhteisistä käytännöistä.
- **pyytää** vanhemmilta luvan olla yhteydessä edelliseen oppilaitokseen ja oppilaan kanssa toimineisiin henkilöihin. Keskusteluissa uusi opetushenkilöstö saa nuoren opettamisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa tietoa kuin mitä pelkät paperit antavat.
- **huolehtii** ja informoi haastattelusta, joka tehdään kaikille ammattioppilaitokseen tuleville. **Huolehtii** siitä, että tarvittaessa ohjaus, opetus ja koulutus yksikön henkilöstölle järjestetään riittävän ajoissa ennen nuoren siirtymistä. Tämä koskee esimerkiksi kommunikointikeinojen hallintaa ja apuvälineiden käyttöä. (Hyytiäinen ym. 2009, 89-92.)

Onnistuneessa nivelvaiheen suunnittelussa ja toteutuksessa perusopetuksesta toiselle asteelle tulee huomioida yksilön ja ympäristön näkökulmat sekä joustavuus ja koordinointi. Joskus nivelvaiheessa yritetään muuttaa yksilön käyttäytymistä hänelle sopimattomiin raameihin. Nivelvaiheen suunnitelmien tulisi olla joustavia ja niiden tulisi huomioida myös odottamattomat tapahtumat. (Mänty 2000, 39-40).

Usein kehitysvammaisen nuoren siirtyessä perusopetuksesta jatko-opintoihin hän joutuu muuttamaan arkipäiviksi pois kotoa koulun asuntolaan. Tätä varten tulee kiinnittää jo perusopetuksessa huomiota oppilaan asumisvalmiuksien harjaannuttamiseen. Kotoa irtaantuminen tuo nuorelle uusia haasteita nivelvaiheen tuomien isojen muutosten lisäksi. (Rissanen 2001, 10).

Kuten edellä on jo mainittu, nivelvaiheessa sujuvalla tiedonsiirrolla on suuri merkitys. Lainsäädäntö edellyttää, että erityisopetuksessa olevalle oppilaalle tulee tehdä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, hojks. Esimerkiksi hojks on hyvä apuväline nivelvaiheen tiedonsiirtoon.

5 HOJKS

Lainsäädäntö edellyttää, että erityisopetuksessa olevalle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, hojks. (Perusopetuslaki 628/1998, 17 pykälä). Hojks tulee laatia erityisopetukseen siirretylle tai otetulle oppilaalle eli aina vaikea vammaiselle oppilaalle. Hojksin tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimisprosessia. Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on tarkoitettu erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijoille, joten heille myös tulee aina laatia hojks. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, pykälä 20). Hojks-suunnitelman tulee sisältää (A 811/1998, 8 pykälän) mukaiset asiat, kuten alta voi lukea. (Opetussuunnitelman perusteet 2010, 18.)

20§ Erityisopetus

Vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi erityisiä opetus- tai oppilashuoltopalveluja tarvitsevien opiskelijoiden opetus annetaan erityisopetuksena. Opiskelijalle tulee laatia henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

8§

Erityisopetus

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua erityisopetusta saavan opiskelijan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevasta kirjallisesta suunnitelmasta tulee ilmetä:

- 1) suoritettava tutkinto, opetuksessa noudatettavat opetussuunnitelman tai näyttötutkinnon perusteet ja tutkinnon laajuus sekä opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma;*
- 2) millä edellä mainitun lain 20 §:n 1 momentissa tarkoitetulla perusteella opiskelijan opetus annetaan erityisopetuksena;*
- 3) mitä edellä mainitun lain 20 §:n 1 momentissa ja 38 §:n 1 momentissa tarkoitettuja opiskelun edellyttämiä erityisiä opetus- ja opiskelijahuollon palveluja opetuksessa tai sen yhteydessä annetaan; sekä (18.6.2003/562)*

4) mitä muita henkilökohtaisia palvelu- ja tukitoimia opiskelija saa.

(<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980630>)

Hojks tulee laatia opiskelija, huoltajien, opetus- ja opiskelijahuollon henkilöstön sekä opiskelijan asioita hoitavien kotikunnan viranomaisten sekä kuntoutus ja tukiverkoston kanssa yhteistyössä. Nivelvaiheesta riippuen verkostoon voi kuulua opiskelijan lähettävän tahon tai vastaanottavan tahon toimijoita. (Opetussuunnitelman perusteet 2010, 19.)

Eri kunnissa on tehty omia hojks-lomakkeita erilaisten oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Suunnitelmat ovat usein sähköisessä muodossa, nivelvaiheessa suunnitelma jää aina koululle, mutta se on hyvä siirtää vastaanottavaan oppilaitokseen jo hakuvaiheessa tai sitten, kun opiskelija aloittaa opinnot uudessa koulussa. Tietojen siirtoon tarvittavat luvat täytyy kysyä huoltajilta. Joissain kunnissa on myös käytössä erillinen siirto-hojks kaavake nivelvaiheeseen, koskien erityisesti siirtymää yläkoulusta toiselle asteelle. (Hyytiäinen ym. 2009, 77.)

6 TIEDONSIIRTO LAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA

Laissa ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630 § 42 eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään salassapidosta seuraavaa:

42 § Salassapito

Koulutuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet, 40 §:ssä tarkoitetut henkilöt ja opetusharjoittelua suorittavat eivät saa luvattomasti sivullisille ilmaista, mitä he ovat koulutukseen liittyviä tehtäviä hoitaessaan saaneet tietää opiskelijoiden ja henkilöstön sekä heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut henkilöt sekä opiskelijaterveydenhuollosta ja muusta oppilashuollosta vastaavat henkilöt saavat sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, antaa toisilleen sekä koulutuksesta vastaaville viranomaisille opiskelun asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630)

Salassapidolla ei ole tarkoitus salata oppilaitoksen omaa toimintaa, vaan tarkoituksena on suojata opiskelijan yksityisyyttä tai yleistä etua. Oppilaitoksen hallussa on runsaasti aineistoa, joka edellyttää salassapitoa yksityisyyden näkökulmasta. Sellaista aineistoa ovat esimerkiksi tiedot opiskelijan terveydentilasta tai vammaisuudesta, tiedot elintavoista, harrastuksista, perhe-elämästä ja muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista. (Vehkamäki & Tamminen-Dahlman 2006, 10.)

Vehkamäki ym. (2006, 10) jatkavat, että tietosuojalla oppilaitoksessa tarkoitetaan opiskelijoita koskevien henkilötietojen asiallisesti perusteltua käsittelyä oppilaitoksen toiminnan kannalta. Tietoja voidaan käsitellä oppilaan ottamiseksi oppilaitokseen tai opetuksen järjestämiseksi. Henkilötietoja voivat käsitellä vain ne henkilökuntaan kuuluvat, jotka tarvitsevat tietoja työtehtävissään.

Tiedonsiirron yhteydessä saadaan haltuun salassa pidettävää tietoa ja asiakirjoja, esim. lääkäreiden ja erityisopettajien kirjoittamia lausuntoja, hojkseja tai siirto-hojkseja. Tiedonsiirron laillisuuden varmistamiseksi tulee opiskelijalta sekä

hänen huoltajaltaan pyytää kirjallinen lupa tiedonsiirtoon. Luvassa kerrotaan mitä tietoa nuoresta siirretään ja miten. (MAST-hanke 2010).

Huoltajuudesta on säädetty eri koululaeissa. Perusopetuslaki käyttää nimitystä oppilas ja laissa on oppilaiden huoltaja jatkuvasti läsnä. Asetelma on käänteinen lukiolaissa ja laissa ammatillisesta koulutuksesta. Näissä laissa puhutaan opiskelijasta ja niistä puuttuu eräänlainen vanhemmuuden läsnäolo, opiskelija on keskiössä ja huoltaja taka-alalla. Mahkonen (2013) totesi nivelvaiheen tiedonsiirrosta, että perusopetuksen sisällä tapahtuvissa siirroissa tiedonsiirto ei ole ongelma, koska siirto tapahtuu saman järjestelmän sisällä. Perusopetuksesta jatko-opintoihin siirryttäessä tiedonsiirtoa ei ole normitettu. Mahkonen kuitenkin muistutti, että tiedonsiirtoon tulee aina olla huoltajan lupa ja vain opetuksen kannalta välttämätön ja oleellinen tieto tulee siirtää. Hän kuitenkin totesi, että sitä kuka määrittää oleellisen ja välttämättömän tiedon ei ole määritelty. (Mahkonen 2013.)

Mahkonen (2013) puhui valmisteilla olevasta, 1.1.2014 voimaan tulevasta oppilas- ja opiskelijahuoltolaista. Lakiluonnoksessa lain 17 § opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskelijahuollossa, pitää sisällään tärkeitä kohtia opiskelijan huomioimisesta häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Uuden lain 21 § määrittelee arkaluonteisten henkilötietojen salassapidosta. Lain sisällöstä ollaan montaa mieltä ja sen voimaantulosta ei ole vielä päätetty. Jos laki kuitenkin tulee voimaan 1.1.2014, se tuo uudenlaisia haasteita myös nivelvaiheen tiedonsiirtoon. (Mahkonen 2013.)

Kuten edellä mainittiinkin, vaikea vammaisten nuorten nivelvaiheessa tehtävä yhteistyö huoltajien sekä eri toimijoiden ja tahojen välillä on ensiarvoisen tärkeää joustavien siirtymien vuoksi. Näin tulisi olla erilaisista salassapito ym. tiedonsiirtoa koskevista säädöksistä huolimatta. Tiedonsiirron merkityksellisyyden vuoksi on tärkeää saada yhteistyö nuoren huoltajiin sujuvaksi ja esteettömäksi. Näin ollen nuoren opinnot voivat alkaa turvallisesti ja hallitusti uudessa koulussa, jossa on riittävästi tietoa opiskelijan erityistarpeisiin, tukitoimiin yms. liittyen.

7 TIEDONSIIRRON TAVOITE JA NYKYISET KÄYTÄNTEET

Eri kouluasteiden ja oppilaitosten välisen tiedonsiirron tavoitteena on taata opiskelijalle hänen tarvitsemansa tuki heti opintojen alusta asti. Tiedonsiirtokäytännöt ovat sitä yksityiskohtaisempia, mitä suuremmat ovat opiskelijan opiskelun ja tuen tarpeet. Keskeisimmät asiat tiedonsiirrossa ovat oppilaan psykososiaalinen tilanne, koulumenestys ja jatkosuunnitelmat, noudatettu opetussuunnitelma sekä eri tahojen yhteystiedot. (MAST-hanke 2010.)

Kiipulan ammattiopistossa koetaan tärkeäksi opiskelijoiden taustojen ja heidän erityisen tuen tarpeensa tunteminen mahdollisimman hyvin jo ennen opiskelujen alkamista. Koulutuskokeilut ja tutustumisjaksot palvelevat tuen tarpeiden selvittämistä. Koulutuskokeiluiden ja tutustumisjaksojen tavoitteena on arvioida myös opiskelijan perustietojen ja – taitojen täydentämisen tarve tai niihin tarvittavien tukitoimien järjestämismahdollisuudet. Lisäksi kokeilulla ja tutustumisjaksolla pyritään kartoittamaan muu yksilöllisten tukitoimien tarve ja niiden järjestämisen mahdollisuus Kiipulassa. Koulutuskokeilun ja tutustumisjakson aikana henkilökunta tekee tiivistä moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään myös lähettävien tahojen ja taustayhteisöjen kanssa. (Kiipulan ammattiopisto, Opetussuunnitelma B-osa 2012, 11.)

Kehittämishanke toteutettiin Kiipulan ammattiopiston Tampereen Teräskadun toimipaikassa, jossa tarjotaan valmentava II opetusta. Kyseisessä toimipaikassa nivelvaiheeseen ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ovat seuraavanlaiset: syksyllä perusopetuksen opettajat ottavat yhteyttä valmentavan koulutuksen opettajaan sopiakseen päättävälle oppilailleen tutustumisjakson koulutukseen. Nämä tutustumisjaksot kestävät pääsääntöisesti kaksi päivää. Tutustujilla on oma koulunkäynninavustaja mukana. Tutustumispäivien tavoitteena on luoda alustava käsitys oppilaasta ja hänen taidoistaan sekä siitä, kuinka hän sopeutuisi ryhmään. Tärkeää on myös saada tietoa, miten koulutus ja sen tavoitteet, keinot ja menetelmät sopivat kyseiselle oppilaalle ja vastaako koulutus hänelle asetettuja tai asetettavia tavoitteita.

Tutustumisjaksot sijoittuvat ajallisesti marras-maaliskuulle. Ennen tutustumisjaksoa lähettävän koulun opettajalle laitetaan sähköpostitse tiedotekirje, esitie-

tolomake täyttöohjeineen sekä tervetuloitovotus tutustumisjaksolle. Mukaan liitetään Teräskadun toimipaikan opettajan yhteystiedot vanhemmille annettavaksi, koska vanhemmat halutaan tavata hakuprosessin aikana. Tapaaminen vanhempien kanssa järjestetään sen vuoksi, että heille kerrotaan koulutuksesta ja sen tavoitteista ja oppilaitos saa tietoa vanhempien ajatuksista ja asennoitumisesta nuoren siirtyessä jatkokoulutukseen. Erityisen tärkeää on, että tutustumisjaksolla olevalla oppilaalla on tuttu koulunkäynninavustaja mukana. Avustajan kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua oppilaaseen liittyvistä asioista ja hänen tarpeistaan ja taidoistaan. Usein avustaja toimii myös tulkkina oppilaan asioissa ja auttaa löytämään toimivat vuorovaikutusmenetelmät.

Kehittämishanketta työstettäessä havaittiin tarve kyselylomakkeelle, jossa oppilaan mukana oleva koulunkäyntiavustaja kuvailee oppilaan toimintakykyä. Kehitettiin lomake (liite 2), jossa kartoitetaan avustajan näkökulmasta oppilaan vahvuuksia, toimintakykyä, tuenmäärää ja tarvetta sekä huomioitavia asioita jatko-opintoja ajatellen. Tutustumispäivien päätteeksi oppilaan ja avustajan kanssa keskustellaan, miten heidän mielestään päivät ovat menneet ja mitkä asiat ovat pääällimmäisenä mielessä. Opiskelija arvioi itse tutustumispäivän onnistumista heille suunnitellulla lomakkeella (liite 3 ja 4), tähän lomakkeeseen myös Teräskadun toimipaikan opettaja kirjoittaa kommentit päivän sujumisesta. Lomakkeessa on tila pcs-kuville, joiden avulla opiskelija kuvaa päivän tapahtumat. Lomakkeita on kaksi, koska oppilaiden kommunikaatiokeinot ovat eritasoa. Tämän lomakkeen opiskelija vie mennessään kotiin. Tutustumispäivistä ei kirjoiteta lausuntoa. Tarvittaessa voidaan olla yhteydessä lähettävään opettajaan.

Kun oppilas hakee Teräskadun toimipaikan koulutukseen opiskelijaksi, hakupapereiden joukossa saadaan liitteenä lääkärin B-lausunto, perusopetuksen päätötodistus, mahdollisesti edellisessä koulussa tehty hojks sekä muita tarpeellisia liitteitä. Hakupapereiden ja tutustumispäivien havaintojen perusteella hakijalle laaditaan esi-hojks. Esi-hojks on Kiipulan ammattiopiston toimintamalli, joka toteutetaan Wilma- järjestelmässä olevaan lomakepohjaan. Ryhmänohjaaja kokoaa tutustumispäivien ja hakupapereiden pohjalta oleelliset tiedot hakijasta valintaprosessia ja mahdollisia opintoja sekä alkavaa hojks-työtä varten.

8 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS

Kehittämishankkeen teoretietoaa kerättiin talven 2012-2013 aikana. Nivelvaiheeseen löytyi hyvin tietoa, mutta lähes kaikki niistä koskivat tavallisesta perusopetuksen ryhmistä siirtyviä oppilaita, jotka olivat menossa tavalliseen ammattikouluun. Nämä tutkimukset ja kirjallisuus keskittyivät usein syrjäytymisteemaan ja opintojen keskeyttämisen ehkäisyyn, joka ei liittynyt tähän hankkeeseen lainkaan. Kehitysvammaisten ja vaikea vammaisten opiskelijoiden nivel- ja siirtymävaiheisiin löytyi vähän kirjoitettua tietoa.

Viitekehyksessä käytettiin kirjallisena aineistona erilaisten tutkimusten tms. lopuraportteja, mutta lähteenä yhdeksi tärkeimmäksi nousi kirja *Vaikeavammaisten opetus* (Hyytiäinen ym. 2009). Kirja toimii hyvin käsikirja tyyppisenä teoksena, joka olisi hyvä löytyä kaikkien vammaisten opetusta antavien oppilaitosten käsikirjastosta.

Marraskuussa 2012 kehitimme uusia palautelomakkeita tutustumispäivien aikana täytettäväksi. Ensimmäinen lomake on tarkoitettu tutustumisjaksoilaisen mukana olevan avustajan täytettäväksi. Kehitimme myös palautelomakkeet tutustumispäivistä. Tämä lomake sisältää oppilaan itsearviointin sekä Teräskadun toimipaikan opettajan terveiset kotiin. Lomakkeita on kaksi, koska oppilaiden kommunikaatiokeinot ovat eritasoa.

Maaliskuussa 2013 kehitimme perusopetuksen opettajille tarkoitetun kyselylomakkeen (liite 5), jossa haemme vastauksia oppilaan toimintakykyyn ja opetukseen liittyvistä asioista. Kysymykset laadittiin siten, että saatu tieto on mahdollisimman helposti siirrettävissä opiskelijalle laadittavaan hojks-dokumenttiin heti opintojen alettua. Tämä lomake lähetetään opettajille siinä vaiheessa, kun opiskelijavalinnat Kiipulan ammattiopistossa ovat varmistuneet ja oppilas on ottanut opiskelijapaikan vastaan. Aikataulullisesti tämä tapahtuu toukokuussa 2013. Näin ollen kehittämishankkeemme jatkaa elämistään käytännössä.

Kysely Pirkanmaan alueella käytössä olevasta esitietolomakkeesta toteutettiin tutustumisjaksojen jälkeen huhtikuussa 2013 sähköpostin kautta word-

tiedostona. Kyselyn kohderyhmänä olivat Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikkaan hakeneiden oppilaiden opettajat, joita oli kymmenen. Vastausaikaa annettiin viikko. Kysely muodostui seuraavista kysymyksistä:

- 1) Mikä esitietolomakkeessa oli hyvää?
- 2) Mikä esitietolomakkeessa oli huonoa?
- 3) Kehittämisehdotuksia esitietolomakkeen käyttöön liittyen
- 4) Mitä muuta haluat sanoa?

Kysymykset laadittiin avoimiksi, jolloin vastaaja sai itse päättää vastausten laajuuden. Vastauksia saatiin määräaikaan mennessä kahdeksan. Seuraavaksi kokoamme vastauksista keskeisimmät asiat.

Vastaajat kokivat hyväksi esitietolomakkeen selkeän rakenteen sekä ohjeistuksen lomakkeen käyttöön. Heidän mielestään lomake sisälsi tiedonsiirron kannalta olennaiset kysymykset, joilla saatiin siirrettyä kattavasti tietoa oppilaasta ja hänen koulunkäyntiinsä liittyvistä asioista. Eräs vastaaja mainitsi hyvänä asiana lomakkeessa olevan tiedonsiirtoon liittyvän lainkohdan sekä huoltajalta allekirjoituksella pyydetyn luvan hakuprosessiin liittyvään tiedonsiirtoon.

Kaksi vastaajista kuitenkin kaipasi lomakkeen yhteen kysymykseen tarkempaa ohjeistusta. Vastauksista ei noussut tämän enempää huonoja puolia esille.

Kehittämisehdotuksia saatiin muutamia. Eräs ehdotuksista oli, että voisiko esitietolomakkeen täyttää ja palauttaa sähköisesti. Tätä asiaa mietittiin jo esitietolomakkeen laatineessa työryhmässä. Lomakkeen palauttaminen sähköisessä muodossa ei ole mahdollista tietoturvasyistä johtuen. Yksi vastaajista pohti mahdollisten opiskelijaa koskevien asiakirjojen (hojks, hops, ym.) liittämistä jo esitietolomakkeeseen. Esitietolomakkeella saadaan tarpeellinen tieto tutustumispäivien sujumiseksi. Tässä vaiheessa ei vielä tarvita tämän enempää dokumentteja opiskelijasta, vaan ne liitetään hakulomakkeeseen oppilaitokseen haittaessa.

Suurin osa vastaajista oli tyytyväisiä esitietolomakkeeseen tällaisenaan ja kokivat, että lomake oli selkeä ja helppokäyttöinen. Parissa vastauksessa toivottiin

tarkempaa ohjeistusta nykyistä opetusryhmää kuvailevaan kysymykseen sekä vastausmahdollisuutta siihen, että tarvitseeko opiskelija henkilökohtaista avustajaa. Täytetyn esitietolomakkeen kanssa toimimisesta mm. säilytyspaikasta sekä kopioinnista haluttiin täsmällisempää ohjeistusta.

Vapaan kommentoinnin kohdassa useassa vastauksessa todettiin, että Pirkanmaan alueella erityisopetusta tarjoavien ammattioppilaitosten yhteistä esitietolomaketta tarvitaan. Se helpottaa perusopetuksen opettajien työtä ja yhtenäistää käytäntöjä.

9 TULEVAISUUDEN SUUNNITELMAT

Kehittämishanke tulee jäämään toimivaksi ja eläväksi työvälineeksi Kiipulan ammattiopiston Tampereen Teräskadun toimipaikkaan. Kehitettyä toimintamateriaalia ja materiaalia tullaan jatkossa kehittämään tarpeen mukaan. Tutustumispäiviin liittyvä materiaali ja ohjeistus koostetaan kansioksi työtiimin aktiiviseen käyttöön. Kansion sisältö muokataan sellaiseksi, että uuden työntekijän on helppo toimia annettujen ohjeiden mukaisesti sekä käyttää materiaalia hyödykseen opiskelijan hakuprosessin aikana.

Esitietolomakkeesta tehdystä kyselystä saadut vastaukset välitämme Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskuksen projektipäällikölle, joka on toiminut lomaketta laatineen työryhmän vetäjänä. Näiden vastausten perusteella työryhmä muokkaa lomaketta entistä toimivammaksi.

10 POHDINTA

Tämän kehittämishankkeen aihe oli ajankohtainen ja tarpeellinen monesta eri näkökulmasta. Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskus on jo jonkin aikaa sitten havainnut tarpeen nivelvaiheen toimintatapojen yhtenäistämiseksi alueella toimivien toisen asteen oppilaitosten kesken. Samaan aikaan Kiipulan ammattiopiston Teräskadun opettajat ovat havainneet tarpeen nivelvaiheen toimintatapojen järjeistämiseksi. Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskuksen järjestämässä yhteistyötapaamisissa todettiin asian ajankohtaisuus ja toimintamallien kehittämisen tarpeellisuus. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi tämä kehittämishanke on merkityksellinen ja palvelee Teräskadun toimipaikan lisäksi myös laajempaa kokonaisuutta.

Toimiva tiedonsiirto on perustana onnistuneille tutustumispäiville, jotka luovat pohjan hallitulle nivelvaiheelle sekä opiskelijan jatko-opintojen sujuvalle alkamiselle. Pirkanmaan alueen yhteisen esitietolomakkeen eräänä tarkoituksena on vähentää huoltajien ja perusopetuksen opettajien työmäärää yhdistämällä eri ammatillisten oppilaitosten käytänteitä nivelvaiheen tiedonsiirtoon liittyvissä asioissa. On hyvin merkityksellistä, että kaikki Pirkanmaan alueella ammatillista erityisopetusta tarjoavat oppilaitokset pohtivat nivelvaiheen toimivuuteen liittyviä tekijöitä, kehittävät yhteisen esitietolomakkeen ja siihen liittyvät käytänteet. Tämän toimintamallin kautta vastaanottava oppilaitos saa ennen tutustumispäiviä merkityksellistä tietoa tutustujasta ja auttaa rakentamaan yksilölliset tarpeet huomioiden tutustumispäivistä kaikin puolin antoisan kokemuksen.

Kehittämishanketta on ollut mielenkiintoista tehdä, koska uutta toimintamallia ollaan vasta kehittelemässä. Yhteinen esitietolomake ja siihen liittyvät toimintamallit ovat olleet ensimmäistä kertaa käytössä. Pilottivuoden aikana tarkoituksena on kerätä kokemuksia uudesta esitietolomakkeesta ja siihen liittyvistä käytänteistä mm. tämän työn ja siihen liittyvän kyselyn avulla. Jotta tämän tehdyn kyselyn kautta saatu palaute vaikuttaa jatkossa esitietolomakkeen sisältöön ja käytänteisiin, tulokset kyselystä välitetään Pirkanmaan erityisopetuksen koordinaatiokeskuksen projektipäällikölle. Tämä tapahtuu toukokuun 2013 aikana.

Nyt käyttöön otetun yhteisen esitietolomakkeen palautuminen Kiipulaan ennen oppilaan tuloa tutustumispäiville on sujunut erittäin hyvin. Kaikki esitietolomakkeet ovat palautuneet ennen jakson alkamista tai joissain tapauksissa oppilas on tuonut lomakkeen mukanaan, jos opettajan kanssa asia on niin sovittu. Kiipulan toimintamallina on, että vanhemmat halutaan tavata tutustumispäivien aikana tai niiden jälkeen. Usein vanhemmat ovat voineet käydä tutustumassa Kiipulaan jo koulutuksen esittelypäivänä, joita järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Vanhemmat halutaan tavata hakuvaiheessa sen vuoksi, että oppilaasta saadaan tietoa myös kodin näkökulmasta ja samalla vanhemmat voivat saada enemmän tietoa koulutuksesta. Tässä vaiheessa voidaan jo pohtia nuoren tavoitteita koulutukselle ja sitä, että kuinka valmentava II koulutuksen tavoitteet ja nuoren tavoitteet sekä tarpeen kohtaavat.

Kiipulassa käytäntönä on, että noin pari viikkoa ennen tutustumisjaksoa lähetetään perusopetuksen opettajalle yhteinen esitietolomake ohjeineen sekä Kiipulan toimipaikan käytänteistä kertova saatekirje ja mahdollisesti myös lukujärjestys. Tämä tietopaketti lähetetään sähköpostitse ja viestiin lisätään juuri tälle oppilaalle tarkoitettuja ohjeita ja terveisiä. Tällä toimintatavalla halutaan viestittää oppilaalle, että hän on tervetullut ja hänet huomioidaan yksilöllisesti. Kiipulan ammattiopiston Teräskadun toimipaikka on saanut hyvää palautetta tutustumispäiviin liittyvistä käytänteistä sekä vanhemmilta että lähettäviltä kouluilta. Palautetta saatiin tutustumispäivien yhteydessä ja nyt tehdyn kyselyn vastauksissa.

Kuten jo aiemmin on mainittu, tämä kehittämishanke ja siihen liittyvät toimintamallit tulevat helpottamaan jatkossa myös opettajan hojks-työtä uusien opiskelijoiden kohdalla. Toukokuussa perusopetuksen opettajille lähetettävä kyselylomake on laadittu siten, että siitä saadaan tietoa suoraan siirrettäväksi hojksiin. Tämä on merkityksellistä sen vuoksi, että hojks-prosessi vie opettajan työaika runsaasti ja mikä tahansa sitä helpottava tai selkeyttävä toimintamalli tulee tarpeeseen.

Koemme, että olemme saaneet tehdä merkityksellisen kehittämishankkeen, josta on todellista hyötyä käytännössä. Olemme perehtyneet nivelvaiheeseen ja tiedonsiirtoon teorian kautta hyvin laajasti ja pohtineet jatkuvasti teorian yhteyttä käytäntöön. Työtä tehdessämme olemme jatkuvasti pitäneet mielessämme, että

työmme keskiössä on opiskelijan etu. Työn edetessä ja uusia lomakkeita käyttöön ottaessamme olemme pohtineet niitten toimivuutta Teräskadun työntekijöiden kanssa ja kehittäneet niitä tarpeen mukaan. Koemme, että meillä on ollut todellinen mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää tätä asiaa Teräskadun toimipaikan osalta, mutta myös laajemmin koko Pirkanmaan alueella. Kehittämishankkeen aiheen valinta oli helppo, koska tälle työlle oli todellinen tarve ja tiedämme, että luomamme toimintamalli tulee jatkuvaan käyttöön ja sen kehittämistyötä tehdään tarpeen mukaan edelleen.

Kehittämishanketta tehdessämme keskinäinen yhteistyömme on ollut sujuvaa koko ajan. On ollut antoisaa tehdä työtä ennestään tutun ihmisen kanssa, joka on myös todennut puutteita nivelvaiheen työskentelyssä opettajana toimiessaan. Työmme on elänyt ajatuksissamme ja keskusteluissamme koko tämän vuoden ja aiheeseen liittyvää pohdintaa olemme käyneet runsaasti. Tämän kirjallisen tuotoksen tekeminen on ollut vain osa tätä projektia. Koemme, että tämä kehittämishanke on vahvistanut identiteettiämme ammatillisena opettajana ja työmme täyttää ammatillisen opettajakoulutuksen kehittämishankkeelle määritellyt tavoitteet.

LÄHTEET

Ahponen, H. 2008. Vaikeavammaisen nuoren aikuistuminen. Yksilöllinen ja erilainen elämäntilanne. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 94, 2008.

HOJKS siirtymävaiheessa. 2013. Luettu 6.2.2013

<http://oppimateriaalit.jamk.fi/hojks/1-hojksin-perusteet/erilaiset-oppijat-ammattillisessa-koulutuksessa/>

Hyytiäinen, M., Kokko, L., Mäki, M., Pietiläinen, E. & Virtanen, P. 2009. Vaikeavammaisten oppilaiden opetus. Esiopetuksesta peruskoulun päättymiseen. Kehitysvammaliitto ry. Oppimateriaalikeskus Opik.

Kiipulan ammattiopisto. Itsensä kokoiseen ammattiin. Hakijan opas 2013-2014

Kiipulan ammattiopisto. Opetussuunnitelman yhteinen osa. B-osa. 2012.

Koskinen, T. (toim.) 2005. Saattaen omille teilleen. Kokemuksia siirtymätyökentelyn haasteista ja mahdollisuuksista. HAMK ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisu 6/2005. Hämeenlinna.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, pykälä 3 (21.8.1998/630)

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, pykälä 20 (13.6.2003/479)

MAST-hanke 2010. Siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle -infopaketti nuoren ohjaajille ja vanhemmille. Turku: Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan unioni. Luettu 7.3.2013.

<http://www.turku.fi/public/download.aspx?ID=105047&GUID=%7B963868B5-70D5-4F9B-A919-09C4B3C2F10D%7D>

Mahkonen Sami 2013. Oppilaat, opiskelijat ja vanhemmat – ammattihenkilöt ja laki. Luento 2.4.2013. Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatio-keskus, Tampere.

Mänty, T: 2000. Ammatillisista erityisoppilaitoksista elämään. Yliopistopaino: Jyväskylä.

Opetusministeriö. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmänmuistioita ja selvityksiä 2005:33.

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2005/perusopetuksen_ja_toisen_asteen_koulutuksen_nivelvaiheen_kehitta

Opetussuunnitelman perusteet 2010. Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ohjaus ammatillisessa peruskoulutuksessa 2010. Opetushallitus.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 17 pykälä 24.6.2010/642:

Rissanen, R. 2001. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan transitio- eli siirtymävaihe perusopetuksesta jatko-opintoihin. Kehitysvammaisen oppilaan siirtymävaihe. Jyväskylän kaupungin opetusviraston julkaisusarja A2:2001.

Vehkamäki, P. ja Tamminen-Dahlman, A. 2006. Julkisuus ja tietosuoja opetustoimessa. Opas koulujen ja oppilaitosten käyttöön. Opetushallitus. Tampere.

LIITTEET

Liite 1. Esitietolomake tutustumisjaksoa varten

1(3)

ESITIELOLOMAKE TUTUSTUMISJAKSOJA VARTEN**VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA OPETUS JA OHJAUS****Käyttöohjeet**

Pirkanmaan alueen valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen tutustumisjaksolle hakeuduttaessa käytetään yhtenäistä esitietolomaketta. Yhteisen lomakkeen käytön tarkoituksena on yhtenäistää tutustumisjaksoihin liittyviä käytänteitä ja tutustumisjaksoa varten kysyttäviä tietoja Pirkanmaan alueella. Yhtenäistämisen kautta helpotetaan tutustumisjaksoille hakeutumista sekä vähennetään sekä huoltajien että koulujen henkilökunnan työmäärää.

Esitietolomakkeen täyttäminen ja toimittaminen siihen oppilaitokseen, johon oppilas on menossa tutustumisjaksolle, on erittäin tärkeää. Esitietolomakkeen käyttämisen avulla oppilaan vastaanottava oppilaitos saa tärkeää tietoa. Tämä tieto osaltaan varmistaa, että tutustumisjakso sujuu mahdollisimman hyvin ja on erityisesti oppilaalle itselleen hyödyksi.

Kenen kohdalla lomake täytetään?

Lomake täytetään jokaisen kohdalla, joka on menossa tutustumaan valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen.

Milloin lomaketta käytetään?

Lomake tulee toimittaa tutustumisjaksolle vastaanottavaan oppilaitokseen ennen tutustumisjaksolle menemistä.

Mihin lomaketta käytetään?

- Lomaketta käytetään huoltajan/huoltajien luvalla tiedonsiirtoon opiskelua ja hakuprosessia koskevissa asioissa.
- Lomakkeeseen kirjattujen tietojen avulla varmistetaan, että tutustumisjakso sujuu mahdollisimman hyvin ja edesauttaa oppilasta löytämään itselleen sopivan koulutuksen.

Kuka lomakkeen täyttää?

- **Opettaja** esitäyttää lomakkeen, niiltä osin kuin se on mahdollista.
- **Huoltaja/huoltajat** täyttävät lomakkeen loppuun ja antavat luvan tiedonsiirtoon.

Kuinka lomake toimitetaan tutustumisjaksolle vastaanottavaan oppilaitokseen?

- **Oppilas** (tai huoltaja) toimittaa täytetyn ja allekirjoitetun esitietolomakkeen oppilaan omalle opettajalle.
- **Opettaja** ottaa kopion esitietolomakkeesta ja toimittaa sen tutustumisjaksolle vastaanottavaan oppilaitokseen.

Muut ohjeet

- Alkuperäinen versio täytetystä esitietolomakkeesta annetaan takaisin **oppilaalle/huoltajille**.
- Oppilaan mennessä toiselle tutustumisjaksolle, **oppilas** tai **huoltaja** toimittaa (aiemmin täytetyn) esitietolomakkeen jälleen oppilaan omaan kouluun uutta tutustumisjaksoa varten. **Opettaja** lähettää lomakkeen eteenpäin.

Esitietolomake on siis täytettävä ainoastaan kerran, mikäli alkuperäinen versio lomakkeesta pysyy tallalla!

(jatkuu)

Tutustumisjaksolle tulevan tiedot:

Sukunimi	
Etunimi/etunimet	Puhelin
Tutustumisjakson ajankohta ja linja	
Millä tutustuja kulkee tutustumisjaksolle?	

Yhteyshenkilön (huoltajan) yhteystiedot:

Nimi	Puhelin
Osoite	Postinumero ja -toimipaikka
Laskutusosoite (mikäli eri kuin edellä mainittu)	

Lähtettävän tahon yhteyshenkilön yhteystiedot:

Nimi
Puhelinnumero

Erityisen tuen tarve

- vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät
- liikkumiseen liittyvät ja muut apuvälineet
- yksilöllistetyt oppimäärät
- muut

(jatkuu)

Kuvaus tutustujan nykyisestä opetusryhmästä

Mitä olisi tärkeä tietää tutustujasta, jotta tutustumisjakso sujuisi hyvin?

Allergiat ja erityisruokavaliot

Tutustujan diagnoosi/terveydentila?

Perusopetuslain 40 §, ammatillisen koulutuksen lain 42 § ja lukiolain 32 § mukaan koulutuksen järjestämisestä vastaavat tahot eivät saa luvattomasti sivullisille ilmaista, mitä he ovat koulutukseen liittyviä tehtäviä hoitaessaan saaneet tietää opiskelijoiden ja tässä laissa tarkoitetun henkilöstön sekä heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Tiedonsiirtolupa:

Annan luvan tiedon siirtoon opiskeluun ja hakuprosessiin liittyvissä asioissa

Päivämäärä ja (alle 18-v. huoltajan) allekirjoitus

Liite 2. Kysely tutustujan avustajalle

1(2)

Kiipulan ammattiopiston Tampereen Teräskadun toimipaikkaan tutustuvan opiskelijan tietoja

OPISKELIJAN NIMI _____

Mitkä ovat opiskelijan vahvuudet?

Minkälaiset omatoimisuus- ja päivittäistoimintojen taidot opiskelijalla on?

Missä erityisesti tarvitsee tukea, ohjausta ja apua?

Kuinka kuvailisit opiskelijan avun ja ohjauksen tarvetta opetustilanteissa?

(jatkuu)

Minkälaisia tukitoimia opiskelija tarvitsee? (Henkilökohtainen avustus, ohjaus, apuvälineet, terapiat, ym.)

Mistä asioista opiskelija pitää ja ei pidä?

Muita tärkeitä huomioitavia asioita jatko-opintoja varten:

Aika: _____

Paikka: _____

Kyselyn täyttäjä: _____

Liite 3. Opiskelijan itsearviointi 1.

Terveiset kotiin tutustumispäivästä!

Päivä ja päivämäärä: _____

Oma arvioni päivästä:

Terveisin _____

Liite 4. Opiskelijan itsearviointi 2.

Terveiset kotiin tutustumispäivästä!

Päivä ja päivämäärä: _____

Oma arvioni päivästä:

Terveisin _____

Liite 5. Kysely perusopetuksen opettajille.

1(2)

Hei!

Oppivelvollisuutensa päättävä oppilaasi on nyt tullut valituksi Kiipulan ammat-
tiopiston työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan ja kuntouttavaan opetuk-
sen ja ohjauksen, eli valmentava II opintoihin Tampereen Teräskadun toimipis-
teeseen.

Nivelvaiheet ovat merkityksellisiä opetuksen eri vaiheissa. Sen vuoksi lähestyn
sinua kyselylomakkeella. Kyselylomakkeen tarkoituksena on tehdä opiskelijan
tämän hetkisestä nivelvaiheesta ja siirtymästä mahdollisimman hyvä ja toimiva
opiskelijan oppimista ajatellen. Uskon, että nämä tiedot, joita sinä meille annat,
auttaa meitä pääsemään nopeammin tutuksi oppilaasi kanssa ja saamme jatko-
opinnot mahdollisimman sujuvasti käyntiin.

Tiedän, että sinulla on paljon töitä, mutta toivon, että sinulta löytyy hetki aikaa
paneutua meille opiskelemaan siirtyvän oppilaasi asioihin. Uskon, että antamil-
lasi tiedoilla on meille suuri merkitys opiskelijan opintoja ajatellen.

Toivon, että vastaat kyselyyn omasta näkökulmastasi opettajana. Kirjaa ylös
niitä asioita, joita sinä olet työssäsi havainnut.

Olemme kiitollisia vaivannäöstäsi ja varmasti oppilaasikin on!

Voit vastata kyselyyn word-tiedostona ja palauttaa sen minulle joko sähköpostin
liitetiedostona tai perinteisellä postilla. Käytä kyselyssä vain oppilaasi etunimeä.
Tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia.

Tyva-Tampereen tiimin puolesta,
Erityisopettaja, Marianna Lumijärvi
040 7142 889
marianna.lumijarvi@kiipula.fi

(jatkuu)

Kiipulan ammattiopiston Tyva-Tampereen
ryhmään siirtyvän opiskelijan nivelvaiheen tietoja

OPISKELIJAN ETUNIMI _____

LÄHETTÄVÄN OPETTAJAN NIMI JA YHTEYSTIEDOT

Nimi: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköpostiosoite: _____

Mitkä ovat opiskelijan vahvuudet?

Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät tavoitteet jatko-opinnoille?

Minkälaisista tukitoimista opiskelija hyötyy, mitkä tukitoimet ovat välttämättömiä oppimisen kannalta?

Minkälaisista opetusmenetelmistä opiskelija hyötyy, mitkä ovat välttämättömiä oppimisen kannalta?

Minkälaisista opetusjärjestelyistä opiskelija hyötyy, mitkä ovat välttämättömiä oppimisen kannalta?

Minkälaisista opiskeluolosuhteista opiskelija hyötyy, mitkä ovat välttämättömiä oppimisen kannalta?

Minkälaiset opetusmateriaalit olet kokenut hyväksi opiskelijan oppimista edistääksesi?

Onko opiskelijalla ollut joitain oppikirjoja käytössä perusopetuksen loppuvaiheessa? Minkä tason tehtäviä hän osaa tehdä, esim. matematiikassa tai äidinkiessä?

Minkälaiset omatoimisuustaidot opiskelijalla on?

Kuinka kuvailisit opiskelijan avun ja ohjauksen tarpeen määrää?

Muita tärkeitä huomioitavia asioita jatko-opintoja varten: